

Hacer-i Esved'in Selâmlanması ve Öpülmesinin Hikmeti Nedir, Bunların Yapılmaması İbadete Halel Getirir Mi?

22 Nisan 2025

Hacer-i Esved'i selâmlama ve öpmenin meşruiyeti, Hz.

Peygamber'in (s.a.s.) ve ashâb-ı kirâmın uygulamalarıyla sabittir. (Buhârî, Hac, 60 [1610-1611]; Müslim, Hac, 249-250 [1270]) Fıkıh âlimleri, bu uygulamalara dayanarak tavaf sırasında Hacer-i Esved'i sünnete uygun şekilde ziyaret etmenin (istilâm), ona el ile dokunup öpmenin sünnet olduğu konusunda görüş birliği içindedirler. (İbn Rüşd, Bidâye, 2/107; Cezîrî, el-Mezâhibü'l-erbe'a, 1/592) Hacer-i Esved'i istilâm ederken tekbir getirilmesi de aynı gerekçe ile müstehap sayılmıştır. (Buhârî, Hac, 62 [1613]) Tavaf esnasında Hacer-i Esved'e dokunulması ve onun öpülmesi yönündeki rivayetlerden, bu taşın kutsallığı sonucunu çıkararak bu uygulamayı bizzat Hacer-i Esved'e karşı bir saygı ifadesi olarak görmek doğru değildir.

Hac ibadetindeki birçok şekil ve merasim gibi bunun da Hz. İbrâhim'in (a.s.) ve Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) hatırasını canlandırma, hacı önemsemeyi ve Allah'ın bu konudaki emrine boyun eğmeyi vurgulama, kulluk ve itaat gibi ruhî ve derunî hâlleri, zahîrî bazı davranışlarla ifade etme gibi sembolik ve taabbüdî bir anlam taşıdığı söylenebilir. Hacer-i Esved'le ilgili olarak Hz. Ömer'in (r.a.) "Allah'a andolsun ki senin zarar veya fayda vermeyen bir taş olduğunu biliyorum; eğer Resûlullah'ı (s.a.s.) seni istilâm ediyor görmeseydim ben de seni istilâm etmezdim." (Buhârî, Hac, 57 [1605]; Müslim, Hac, 248-251 [1270]) şeklindeki sözü de bu yaklaşımı desteklemektedir.

Tavaf mahalli تنها olur ve Hacer-i Esved'e yaklaşmak mümkünse öpülür; öpme imkânı bulunamaması hâlinde bu sünnet uzaktan eller kaldırılıp "Bismillâhi Allahü ekber" denilerek selâmlamakla yerine getirilmiş olur. (İbn Âbidîn, Reddül-muhtâr, 2/493) İzdiham olması hâlinde Hacer-i Esved'i öpmek için başkalarına eziyet etmek, kadın erkek sıkışık hâlde bulunmak caiz değildir. Hacer-i Esved'e dokunamamak hiçbir surette tavafta bir eksikliğe sebep olmaz.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvaları (12. Baskı, 2025), s. 412